

[Formanden.]

2) *Valg af 1 medlem til folketingets udvalg vedrørende regulering af bymæssige byggeser* (i stedet for Grethe Philip).

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i fundats af 18. januar 1760 for Arne Magnussens Legat (Den arnamagnæanske Stiftelse).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om anlæg og drift af tunnelbaner i Københavns, Frederiksberg og Tårnby kommuner.

Mødet hævet kl. 14⁵⁹.

87. møde.

Onsdag den 12. maj kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om almindelig omsætningsafgift og
forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds.*

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning angående civil benyttelse af de militære flyvepladser har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om afgift for ekspedition af udstykningsager har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om almindelig omsætningsafgift.

Lovforslaget er ledsaget af omfattende

bemærkninger. Det bygger i øvrigt på den „Redegørelse vedrørende merværdiafgift“, som finansministeriet — det vil i dette tilfælde sige departementet for told- og forbrugsafgifter — afgav omkring årsskiftet, og dets centrale bestemmelser svarer — bortset fra en række redaktionelle forbedringer — i det væsentlige til den lovskitse, som er optaget i redegørelsen. Jeg skal derfor ikke gå i enkeltheder, men holde mig til de store linjer i forslaget, idet jeg i øvrigt kan henvise dels til lovforslagets bemærkninger, dels til den omtalte redegørelse.

Efter forslaget opkræves der afgift ved enhver omsætning af en vare på dens vej fra producent til forbruger. Der er altså tale om en flerledsavgift i modsætning til den nuværende omsætningsafgift, der kun opkræves i engrosledet. Selv om der således pålægges den samme vare afgift flere gange — afhængigt af, hvor mange led i omsætningen varen passerer, inden den når frem til forbrugeren — bliver der ikke tale om dobbeltbeskatning. Den enkelte virksomhed skal ganske vist opkræve afgift af hele sin omsætning ved afregningen med det offentlige, men kan fradrage den afgift, der betales ved indkøbet. Systemet har fået betegnelsen merværdiafgiften, fordi hver virksomhed på denne måde kun svarer afgift af varens merværdi eller den værditilvækst, som varen tilføres i virksomheden.

Den samlede afgiftsbelastning for en vare, når den når frem til den endelige forbruger, vil svare til afgiften beregnet af varens pris ved salg til forbrugeren. Dette følger naturligvis af, at varens forbrugerpris vil svare til summen af merværdierne i alle de enkelte omsætningsled, som varen har passeret på sin vej fra producent til forbruger.

Den afgiftsform, der herved foreslås indført her i landet, er for så vidt en nydannelse, som den hidtil kun har været anvendt — og det i en ganske kompliceret form — i Frankrig. Meget tyder imidlertid på, at det bliver fremtidens afgiftsform i adskillige lande. Således arbejder man inden for fællesmarkedet henimod en harmonisering af medlemslandenes almindelige omsætningsafgifter på grundlag af merværdisystemet. I Sverige afgav en skattekommission i sommeren 1964 en betænkning, der enstemmigt gik ind for merværdiafgiften. Lovforslag om ændring af den nuværende

[Finansministeren.]

svenske detailedsaftgift til en merværdiafgift er ganske vist ikke blevet fremsat af den svenske regering, men heri ligger næppe, at tanken herom er opgivet.

Jeg er for mit vedkommende af den opfattelse, at merværdisystemet indebærer så betydelige fordele i forhold til de hidtil anvendte former for generelle indirekte beskatninger, at vi snarest muligt bør omlægge den almindelige omsætningsafgift til en merværdiafgift. Det vil af hensyn til dansk erhvervslivs konkurrenceevne utvivlsomt være en fordel, om vi kunne optræde som foregangsmand på dette område fremfor at skulle afvente de erfaringer, man i løbet af nogle år kan gøre i andre lande.

Jeg tænker herved på, at merværdiafgiften i højere grad end nogen anden indirekte afgiftsform kan indrettes således, at forbrugsbeskatningen bliver neutral. Heri lægger jeg, at den ikke i sig selv har utilsigtede bivirkninger på erhvervsstrukturen eller på det frie forbrugsvalg. Merværdiafgiftens neutralitet kommer også frem i forholdet til udenrigshandelen derved, at eksporten helt vil kunne fritages for afgiftsbelastning, ligesom importvarer og her fremstillede varer beskattes på lige fod ved afsætning her i landet. Andre afgiftssystemer vil derimod vanskeligt kunne friholde eksporten for en vis indirekte afgiftsbelastning, ligesom de vanskeligt vil kunne afgiftsbelaste indførte varer på helt samme niveau som indenlandske varer.

For at opnå denne neutralitet i afgiftsmæssig henseende må afgiften imidlertid i princippet omfatte alle varer og tjenesteydelser, ligesom den må omfatte alle produktions- og handelsled. Endvidere må der i princippet være fuld fradragsret for den afgift, som virksomhederne betaler til deres leverandører ved indkøb til virksomhedens brug.

Efter forslaget omfatter afgiften da også alle varer uden undtagelse. Det er en gammel erfaring fra administrationen af afgiftslovene, at det er undtagelserne og fritagelserne for afgiften, der volder problemer ikke mindst for de virksomheder, der handler med både afgiftsfri og afgiftspligtige varer. Disse erfaringer er i rigt mål blevet styrket under den nuværende omsætningsafgift, hvor flere varegrupper, bl. a. levnedsmidler,

er fritaget for afgiften. Jeg er af den bestemte opfattelse, at det ikke vil være muligt at praktisere en merværdiafgift med undtagelse fra afgiftspligten. En meget stor del af detailhandlerne har et så bredt varesortiment, at det ikke vil kunne undgås, at en væsentlig del af dem — såfremt der gøres undtagelser fra afgiftspligten — vil få omsætning af såvel afgiftsfri som afgiftspligtige varer. Det ville endda blive sådan, at det enkelte salg ofte ville komme til at omfatte både varer, hvoraf de skulle kræve afgift, og varer, hvoraf ingen afgift skulle opkræves.

Under de drøftelser, der har været ført med erhvervslivets organisationer om udformningen af en merværdiafgift, har det da også fra de fleste sider været tillagt den største vægt, at en sådan afgift i givet fald måtte omfatte alle varer.

Når det drejer sig om tjenesteydelser, vil afgiftspligten derimod ikke efter lovforslaget blive generel, idet man her har valgt positivt at angive de bestemte former for tjenesteydelser, der skal være omfattet af afgiftspligten. Efter den udformning, lovforslaget har fået, er afgiften f. eks. ikke tænkt at skulle omfatte undervisning, hospitalsdrift og de tjenesteydelser, der præsteres af læger, jordemødre, advokater og revisorer.

På dette område er der ikke helt den samme begrundelse for at gøre afgiftspligten generel, som der er inden for vareområdet, men det må på den anden side erkendes, at der opstår visse vanskeligheder ved at trække grænsen mellem afgiftsfri og afgiftspligtige ydelser, idet også en række rent praktiske hensyn spiller ind. Lad mig således nævne, at medens udlejning af varer foreslås inddraget under afgiften, vil udleje af husrum og betalingen herfor — altså husleje — fortsat blive holdt uden for beskatningen. I øvrigt vil nybyggeriet i højere grad end hidtil blive belastet med afgift som følge af, at arbejdsydelser inddrages under afgiftspligten. For erhvervsjendomme, som opføres af de registrerede virksomheder, vil forhøjelsen imidlertid være uden betydning, idet retten til fradrag for afgift af indkøb også omfatter den afgift, der betales ved opførelse af fast ejendom. For boligbyggeriet og visse former for institutionsbyggeri — skolebyggeri er ikke udtrykkeligt nævnt, men det er jo et spørgs-

[Finansministeren.]

mål, som kan tages op til nærmere drøftelse under udvalgsbehandlingen — er der i lovforslaget hjemmel til at yde godtgørelse for afgiften med et fast beløb pr. m², og her må godtgørelsen efter regeringens opfattelse fastsættes under hensyntagen til den forøgelse af afgiften, som lovforslaget indebærer.

Den anden forudsætning for merværdiafgiftens neutralitet, som jeg har nævnt indledningsvis, er, at alle omsætningsled omfattes af afgiftssystemet. Hvis merværdiafgiften alene omfattede produktions- og engrosled, ville en sådan afgift medføre ganske de samme vanskeligheder som den nuværende engrosledsavgift. De vanskeligheder, der knytter sig til den bestående engrosoms, vedrører især spørgsmålet om, hvilken virksomhed der i det konkrete tilfælde skal betale afgiften, og spørgsmålet om, efter hvilken værdi afgiften skal beregnes. Engrosledsavgiften forudsætter i realiteten, at der er en klar opdeling mellem engrosled og detailed. En sådan opdeling eksisterer rent faktisk ikke i en række tilfælde.

Lad mig hertil føje, at afgift af tjenesteydelser, der i hvert fald i et vist omfang er en forudsætning for, at en merværdiafgift skal kunne virke på en rimelig måde, kun meget vanskeligt vil kunne indpasses i en afgift, der slutter i engrosledet. Mange af de tjenesteydelser, der nødvendigvis må falde ind under afgiftspligten, udføres jo netop af virksomheder, der slet ikke er registreret under en engrosledsavgift.

Jeg vil gerne understrege, at udtrykket produktionsled ikke blot omfatter industrielle og håndværksmæssige produktionsvirksomheder. Også landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri må ind under merværdiafgiftssystemet. I modsat fald ville disse erhverv — når alle varer og en lang række tjenesteydelser bliver omfattet af afgiftspligten — gennem deres indkøb blive belastet med afgift på en meget væsentlig del af deres anlægs- og driftsomkostninger uden at have nogen mulighed for at opnå fradrag herfor i en udgående afgift.

Vi har fra regeringens side fundet, at den mest hensigtsmæssige og for disse erhverv mest fordelagtige løsning på dette forhold er at indplacere dem i afgiftssystemet ganske

på linje med alle øvrige erhverv. De enkelte bedrifter inden for disse erhverv skal derfor efter forslaget registreres hos toldvæsenet på samme måde som alle andre produktionsvirksomheder. Den enkelte landbruger skal beregne afgift af hele sit salg og får så til gengæld ved afregningen af afgift med toldvæsenet fradrag for den betalte afgift på råvarer, maskiner og andre driftsmidler, herunder afgift på opførelse, ombygning, reparation og vedligeholdelse af driftsbygninger.

En sådan ordning vil naturligvis forudsætte, at der føres et vist regnskab i landbruget og de øvrige her omtalte erhverv. Jeg vil imidlertid gerne understrege, at det, der herved bliver tale om, ikke er et egentligt driftsregnskab, men blot et regnskab over køb og salg, som vil kunne udformes efter ganske enkle retningslinjer efter nærmere aftale mellem de interesserede erhvervsorganisationer og administrationen.

Jeg gør opmærksom på, at de angivelses- og indbetalingsregler, der efter forslaget gælder for landbrugets virksomheder, er ganske de samme som for alle andre virksomheder, således at afgiften skal angives og indbetales én gang hvert kvartal. For landbrugets eksportvirksomheder er der ligesom for andre eksportvirksomheder åbnet mulighed for at anvende månedsperioder, således at de derved undgår at stå i forskud med afgift af indkøb gennem længere tid.

Lad mig, medens jeg særlig beskæftiger mig med landbrugets stilling under en merværdiafgift, henlede opmærksomheden på lovforslagets § 8, stk. 2. Efter lovforslagets almindelige regler skal varer, der udtages til brug af en virksomheds indehaver eller til ikke fradragsberettiget formål, afgiftsberigtiges på grundlag af varens indkøbspris eller fremstillingspris. Denne regel indebærer i øvrigt en lempelse i forhold til den grønne redegørelses lovskitse. Jeg skal herom nærmere henvide til lovforslagets bemærkninger. Ikke mindst med henblik på afgiftsberigtigelsen af landbrugets forbrug af egne produkter er den nævnte regel imidlertid suppleret med en bemyndigelse for finansministeren til for grupper af virksomheder at fastsætte standardbeløb, hvorefter afgiftsberigtigelsen af sådant forbrug kan finde sted.

[Finansministeren.]

Herefter vender jeg mig til den tredje forudsætning for merværdiafgiftens neutralitet, nemlig den, at der i princippet gives mulighed for fradrag for al indgående afgift på alle anskaffelser af omkostningskarakter for en virksomhed. Også i denne relation er det af betydning, at alle varer og tillige i vidt omfang tjenesteydelser er afgiftspligtige.

Merværdisystemet giver kun mulighed for fradrag for afgiftsbelastningen, når denne fremgår af en virksomheds indkøbsfakturaer. Er en ydelse, som en virksomhed modtager, ikke afgiftspligtig, vil prisen for denne ydelse komme til at indeholde en indirekte afgiftsbelastning, som det ikke er muligt at give virksomheden fradrag for. En sådan indirekte afgiftsbelastning vil jo aldrig kunne fremgå af en indkøbsfaktura; dels ville et krav herom i de fleste tilfælde være umuligt at opfylde, dels ville det — i den udstrækning, det kan opfyldes — afdække sælgerens avance for køberen.

Til illustration heraf skal jeg anføre følgende eksempel vedrørende transportydelse. Hvis transportydelse ikke medtages under afgiftspligten, betyder det, at vognmandsforretninger bliver belastet med afgift af de lastbiler, som de indkøber til brug i deres virksomhed. For denne afgiftsbelastning må vognmændene dække sig ind ved at forhøje prisen på transportydelser. De produktions- og handelsvirksomheder, som får udført transportydelser, vil ikke have mulighed for at opnå godtgørelse af denne forøgelse af transportomkostningerne, som derfor må lægges på varepriserne. Der opstår herved en vis dobbeltbeskatning. Hvis derimod transportydelserne omfattes af afgiftspligten, skal vognmændene opkræve afgift af transportydelserne, og de kan så ved afgiftsafregningen med myndighederne opnå fradrag for indgående afgift på automobiler og andet driftsmateriel. Afgift på transportydelser vil imidlertid ikke betyde nogen omkostningsforøgelse for de produktions- og handelsvirksomheder, der får transportydelser udført, idet de ved opgørelsen af deres afgiftstilsvær vil kunne fradrage den afgift, som er betalt af transportydelserne, og som fremgår af transportforretningernes fakturaer.

Det må i øvrigt anses for en forudsætning

for at give virksomhederne fradragsret for indgående afgift på samtlige driftsmidler m. v., at det afgiftspligtige område af varer og andre ydelser og dermed kredsen af virksomheder, der kommer ind under afgiftssystemet, gøres meget omfattende. Hvis denne forudsætning ikke opfyldes, vil der i tilfælde af fuld fradragsret for virksomheder, der bliver omfattet af afgiftssystemet, opstå diskrimination over for virksomheder, der ikke kommer ind under afgiftssystemet.

Selv om det i princippet gælder, at fradragsretten for betalt afgift skal omfatte alle anskaffelser til virksomheden, må der dog alligevel fastsættes visse begrænsninger. Der vil forekomme indkøb, for hvilke det ikke vil være rimeligt at tillade fradrag for indgående afgift. Bestemmelsen herom er optaget i lovforslagets § 16, stk. 3. De foreslåede begrænsninger svarer i det store og hele til de begrænsninger, som findes i den lovskitse, der var optaget i finansministeriets redegørelse vedrørende merværdiafgiften. Jeg skal dog gøre opmærksom på, at bestemmelserne på dette punkt er suppleret således, at der heller ikke kan foretages fradrag for afgift, der vedrører personbefordring, herunder anskaffelser og drift af personmotorkøretøjer, samt hotelophold. Jeg skal vedrørende denne tilføjelse henviser til lovforslagets bemærkninger.

For så vidt angår varer, der indføres fra udlandet, er det foreslået, at der i alle tilfælde skal svares afgift ved indførslen. Herved bliver danskproducerede varer og indførte varer ligestillet. Når en grossist indkøber varer fra en dansk fabrikant, må grossisten efter merværdisystemet betale afgift til fabrikanten. På samme måde må han betale afgift ved indkøbet af de varer, han indfører fra udlandet. Dette må være det afgørende.

Noget andet er, at der vil være en forskel på afregningsfristen i de to tilfælde, idet den danske fabrikant først skal indbetale den afgift, han har opkrævet hos grossisten, den 20. i den måned, der følger efter udløbet af det kvartal, hvori varerne er leveret eller betalt. Derimod skal afgiften af de indførte varer betales straks ved indklareringen. Det er blevet sagt, at der heri ligger en vis forskelsbehandling af danske og indførte varer. Hertil kan dog bemærkes, at en regel om, at registrerede virksomheder kunne ind-

[Finansministeren.]

føre varer uden afgiftserlæggelse, ville medføre, at importvarer blev behandlet mere fordelagtigt end tilsvarende danske varer. Den danske fabrikant får jo ikke fradrag for sin indgående afgift, før afgiftsafregningen finder sted. Det er klart, at vi er internationalt forpligtet til ikke at diskriminere mod udenlandske varer, men disse forpligtelser kan dog ikke række så vidt, at vi skulle diskriminere mod vor egen produktion.

Som jeg nævnte i indledningen, bygger forslaget stort set på den tidligere udarbejdede redegørelse vedrørende merværdiafgiften. Redegørelsen har været sendt ud til de erhvervsorganisationer, der må antages at have en særlig interesse i det nye beskatningssystem. Samtidig udbad man sig kommentarer til redegørelsen, og dette resulterede i en lang række henvendelser fra organisationerne og fra flere virksomheder. Nogle få brancher protesterede mod, at der lægges afgift på de varer og ydelser, som afsættes inden for branchen. Andre er kommet med forslag til ændringer i det foreløbige lovudkast og har fremsat særlige ønsker med hensyn til lovens udformning.

Alt i alt må reaktionerne på redegørelsen og dennes forslag til løsning af de afgiftstekniske problemer betegnes som positive. Og det er værd at lægge mærke til, at forslaget ikke mindst har fået en gunstig modtagelse hos dem, der repræsenterer de brancher og virksomheder, der — fordi de ikke er rene engrosvirksomheder — i øjeblikket har problemerne med den gældende omsætningsafgift tæt inde på livet, og som derfor har særlige forudsætninger for at vurdere, hvad afgiftsomlægningen indebærer af fordele og ulemper.

Henvendelserne har i finansministeriet været fulgt op af en lang række drøftelser med de pågældende brancher og erhverv. Ved udarbejdelsen af lovforslaget har man sideløbende behandlet de modtagne henvendelser. På en række områder er lovforslaget udformet i overensstemmelse med fremsatte ønsker. Jeg skal ikke i detaljer komme ind på de ændringer i lovforslaget, som er blevet resultatet af det fortsatte arbejde med merværdiafgiften, siden redegørelsen blev udsendt. Dog vil jeg nævne et punkt, hvor der

i lovforslaget er foretaget en væsentlig ændring i forhold til redegørelsens lovskitse.

I redegørelsen gik man ind for, at den indgående afgift — d. v. s. afgiften af fradragsberettiget indkøb — altid skulle opgøres på grundlag af de modtagne fakturaer, uanset om de var betalt eller ej. En sådan regel ville imidlertid medføre en meget stærk nedgang i statskassens provenu af omsætningen i den første afgiftsperiode efter merværdiafgiftens gennemførelse. Af finansielle og likviditetsmæssige grunde er reglen i lovforslagets § 15 ændret således, at den virksomhed, der vælger at svare afgift af salget, efterhånden som betalingerne herfor indgår, først kan fradrage afgiften af indkøbene, når betalingen sker.

Jeg skal herefter gøre nogle bemærkninger om, hvordan administrationen af merværdiafgiften tænkes tilrettelagt.

Som det fremgår af forskellige bestemmelser i lovforslaget, er det tanken, at toldvæsenet, d. v. s. direktoratet for toldvæsenet og den under direktoratet hørende lokalforvaltning, i samme omfang, som tilfældet er med hensyn til den gældende almindelige omsætningsafgift, skal varetage administrationen af den foreslåede merværdiafgiftslov og de generelle forskrifter, der i henhold til loven fastsættes af finansministeriet. Med en så omfattende afgiftslov, hvor antallet af virksomheder, der kommer ind under afgiftssystemet, ligger et sted mellem 350.000 og 400.000, vil det imidlertid ikke være hensigtsmæssigt at arbejde videre under helt den samme organisationsform og med anvendelse af de samme metoder, som hidtil har været anvendt ved opkrævningen af og kontrollen med den almindelige omsætningsafgift.

Det er da også vor opfattelse i ministeriet, at forretningsgangen i forbindelse med afgiftens opkrævning ved merværdiafgiftens gennemførelse må tilrettelægges således, at en meget væsentlig del af det rutinemæssige arbejde, der hidtil har været udført manuelt, kan udføres maskinelt på databehandlingsanlæg. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at samle hele arbejdet med opkrævningen af de løbende afgifter i et centralt regnskabskontor. Til dette kontor, der vil stå i snævert samarbejde med Datacentralen, skal samtlige registrerede virksomheder i hele

[Finansministeren.]

landet angive og indbetale de skyldige afgiftsbeløb enten ved indsættelse på kontorets girokonto eller ved fremsendelse af check til kontoret. Alle angivelses- og indbetalingskort til de registrerede virksomheder udskrives maskinelt, og det samme vil blive tilfældet, for så vidt angår erindringskrivelser til virksomheder, der ikke angiver og indsender de skyldige afgiftsbeløb rettidigt.

Det skulle med en sådan tilrettelæggelse af arbejdet med afgiftens opkrævning være muligt at klare dette uden nogen forøgelse af kontorpersonalet i toldvæsenets lokale administration.

Hvad angår kontrollen med de virksomheder, der kommer ind under afgiftssystemet, kan det naturligvis ikke nytte at lukke øjnene for den kendsgerning, at merværdiafgiften vil gøre det nødvendigt at føre en regnskabsmæssig kontrol med langt flere virksomheder, end tilfældet er under en engrosledsavgift som den nuværende almindelige omsætningsafgift. Jeg vil dog i denne forbindelse bemærke, at merværdiafgiftssystemet ikke i sig selv indebærer, at der kommer flere virksomheder ind under afgiftssystemet, end tilfældet ville være under en detailedtsavgift med afgiftspligten for varer og tjenesteydelser i samme omfang, som det nu er foreslået.

Den nuværende engrosoms stiller imidlertid i forhold til det antal virksomheder, der er under kontrol — ca. 50.000 registrerede virksomheder og bevillingsvirksomheder tilsammen — store krav i personalemæssig henseende såvel til virksomhederne som til toldvæsenet. Det kan ikke undgås, at afgiftsreglerne bliver meget komplicerede og vanskelige at praktisere under en engrosafgift af den type, som vi har haft her i landet siden 1962.

Dette bevirker, at det personale i toldvæsenet, som skulle føre kontrollen med de registrerede virksomheder, må benytte en meget væsentlig del af tiden til instruktion af og diskussion med virksomhederne om reglerne rette anvendelse. Det er klart, at dette må gå ud over kontrollens effektivitet. Jeg tror, at meget vil kunne vindes ved den forenkling af reglerne, som merværdiafgiften indebærer i forhold til det nuværende af-

giftssystem, således at man med det personale, der i toldvæsenet er beskæftiget ved kontrollen af den almindelige omsætningsafgift, vil kunne overkomme at føre kontrol med det langt større antal virksomheder i forsvarligt omfang.

Jeg er imidlertid også klar over, at dette vil forudsætte en mere rationel tilrettelæggelse af kontrolltjenesten. Lad mig sige, at jeg er af den opfattelse, at opgaven bedst vil kunne løses inden for de bestående rammer af toldvæsenets organisation, men at jeg samtidig vil finde det hensigtsmæssigt, at arbejdet med merværdiafgiften koncentrerer omkring godt en snes toldsteder, for at man derved kan opnå den bedst mulige udnyttelse af det veluddannede personale, der står til toldvæsenets rådighed for denne opgave.

Hvad angår erhvervslivets omkostninger ved at praktisere en merværdiafgift, er det naturligvis vanskeligt at foretage nogen egentlig vurdering heraf. Jeg tror imidlertid, at den forenkling af afgiftsreglerne, der ligger i merværdiafgiften — afgiften skal beregnes i alle tilfælde med samme procent af virksomhedernes samlede salg — vil betyde en ikke uvæsentlig lettelse og besparelse for de virksomheder, der i dag er registreret under engrosomsen. Virksomhederne skal — såfremt de i forvejen fører forretningsregnskab — ikke føre noget specielt merværdiregnskab, men der skal ske en tilpasning af de almindelige forretningsregnskaber. Jeg tænker herved på, at der må føres en særlig konto for ind- og udgående afgift; lovforslagets krav i så henseende er dog så begrænsede, at denne konto i mange tilfælde vil kunne føres ved månedlige posteringer. Virksomhedernes daglige besvær med merværdiafgiften skulle derved blive af forholdsvis begrænset omfang, og jeg mener heller ikke, at den periodevise angivelse af indgående og udgående afgift skulle påføre erhvervslivet noget større merarbejde.

Det vil naturligvis være nødvendigt at pålægge virksomheder, der ikke i forvejen fører et tilfredsstillende regnskab over køb og salg, at føre et sådant regnskab. Men som jeg specielt nævnte for landbrugets vedkommende, skulle et sådant regnskab kunne opstilles på en så enkel måde, at det næppe kan give anledning til særlige vanskeligheder.

[Finansministeren.]

Forslaget om merværdiafgift tjener et dobbelt formål, nemlig dels at gennemføre en mere rationel form for en almindelig forbrugsafgift, dels at forskyde vægten i den samlede beskatning, således at en større del af statsindtægterne tages ind gennem forbrugsbeskatning, således at der derved bliver mulighed for lettelser i indkomstbeskatningen.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, vil merværdiafgiften give et samlet provenu på 4.680 mill. kr., beregnet ud fra de forudsætninger, der må antages at foreligge for finansåret 1966-67, hvilket i forhold til, hvad en engrosomsætningsafgift på 12½ pct. ville give i samme år, nemlig 2.330 mill. kr., ville betyde et merprovenu på 2.350 mill. kr. Når herfra yderligere trækkes godtgørelsen til boligbyggeri m. v. på 250 mill. kr., bliver det årlige merprovenu 2.100 mill. kr.

Imidlertid vil merværdiafgiften i de første 5 kvartaler efter dens indførelse ikke give fuldt provenu. I det første kvartal efter afgiftens ikrafttræden får vi kun afgift af de fra udlandet indførte varer. Det drejer sig om ca. 400 mill. kr., hvilket netop er det beløb, vi mangler for i indeværende finansår at nå op på det tilsigtede kasseoverskud på 1.200 mill. kr. I hvert af de næste fire kvartaler — altså i andet, tredje, fjerde og femte kvartal efter lovens ikrafttræden — vil det kvartårlige merprovenu af afgiften på 525 mill. kr. blive reduceret med detailhandlernes omsrefusion, som udgør 150 mill. kr. pr. kvartal i fire kvartaler, således at merprovenuet i denne periode — som forhåbentlig vil komme til at svare til finansåret 1966-67 — bliver 1.500 mill. kr. En yderligere reduktion som følge af visse overgangsregler vil dog reducere dette beløb med formentlig indtil 300 mill. kr. Denne reduktion vil navnlig koncentrere sig omkring andet kvartal efter lovens ikrafttræden.

Dette vil sige, at de lettelser i indkomst-

beskatningen, som merværdiafgiften kan give grundlag for, først kan fuldt gennemføres i det andet finansår efter merværdiafgiftens gennemførelse, altså i 1967-68.

Den konkrete størrelse af skattelettelserne vil dernæst afhænge af følgende 3 forhold, nemlig for det første afgørelsen af, hvorvidt samtlige punktskatter skal opretholdes med de satser, de nu har. For det andet af forholdet mellem stigningen i statens indtægter i øvrigt og stigningen i udgifterne og for det tredje af den størrelse af kasseoverskuddet, der må anses for nødvendig.

Endelig er det nødvendigt at se på forøgelsen af afgiftsbelastningen for familier med mindre indkomster og familier med børn som følge af merværdiafgiften og at tage spørgsmålet om kompensation i betragtning, før skattelettelserne kan endeligt fastlægges.

De undersøgelser, som har kunnet foretages, viser, at afgiftsbelastningen af forbruget groft taget vil blive forøget med omkring 5 pct. for indtægter på indtil en snes tusinde kroner.

Det er regeringens opfattelse, at det vil være urimeligt at gennemføre en sådan yderligere belastning af de mindre indkomster. Ved fremsættelsen af afgiftsforslagene i februar foreslog regeringen derfor dels et særligt persontilskud, dels en forhøjelse af børnetilskuddene. Det var ikke muligt i folketinget at få flertal for persontilskuddet, og der blev derfor gennemført en lidt større forøgelse af børnetilskuddet, ligesom der er stillet forslag om kompensation for folke- og invalidepensionister m. fl.

Idet regeringen går ud fra, at der fortsat vil være modstand mod gennemførelse af persontilskud, er det regeringens opfattelse, at der i forbindelse med gennemførelsen af merværdiafgiften dels må ske en forhøjelse af folke-, invalide- og enkepensionerne svarende til den forøgede afgiftsbelastning, dels en forhøjelse af børnetilskuddene. Herudover må der ved forhøjelse af bundgrænsen i den personlige indkomstskat til staten og

[Finansministeren.]

i øvrigt gennem socialpolitiske foranstaltninger gives de mindre indkomster dækning for de øgede afgifter.

Skal disse forudsætninger opfyldes, vil der formentlig kun være mulighed for i beskeden udstrækning at hæve grænsen for proportionalbeskatningen i skatteåret 1966-67. Hvor langt man kan gå, vil bero på de forhold, jeg allerede har nævnt, og disse forhold vil også være afgørende for de yderligere skridt, der kan tages i skattereforemens 2. fase, nemlig i skatteåret 1967-68, med hensyn til såvel bundgrænse og proportional-skattegrænse som nedsættelse af skatteprocenten for proportional-skattestrækket og en udfladning af progressionen over proportional-skattestrækket.

Jeg anser det for en selvfølge, at alle disse forhold indgår i drøftelsen af det foreliggende forslag, og regeringen vil ikke alene tage merværdiafgiften i betragtning ved udformningen af næste års udskrivningslov, men også forbeholde sig at stille kompensationsforslag i overensstemmelse med, hvad jeg her har bebudet.

Jeg skal til slut nævne, at det nu foreliggende lovforslag alene vedrører selve merværdiafgiftens indførelse og den heraf følgende ophævelse af den gældende almindelige omsætningsafgift. Indførelse af en merværdiafgift vil imidlertid nødvendiggøre forskellige ændringer af teknisk karakter vedrørende punktafgifterne. F. eks. må det for de afgifter, der beregnes på grundlag af varernes værdi, fastsættes, i hvilket omfang og på hvilken måde merværdiafgiften skal medregnes i den værdi, hvoraf punktafgiften skal beregnes. Det er hensigten, at der senere vil blive fremsat lovforslag herom.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til lov om almindelig omsætningsafgift til folketingets velvillige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds*.

Loven om investeringsfonds har været gældende siden skatteåret 1958-59. Den giver erhvervsdrivende skatteydere adgang til at fradrage henlæggelser til investeringsfonds ved indkomstopgørelsen. Henlæggelserne skal senere anvendes til forlods afskrivning på nyanskaffede driftsmidler, her-

under afskrivningsberettigede bygninger. Denne forlods afskrivning betyder, at afskrivningsgrundlaget for nyanskaffelserne formindskes med et beløb svarende til den i henlæggelsesåret fratrukne henlæggelse. Formindskelsen af afskrivningen på nyanskaffelserne vil således efterhånden opveje fradraget i henlæggelsesåret. Det er en betingelse for at fradrage henlæggelsen, at der foretages et tilsvarende indskud på en spærret konto i en bank eller en sparekasse. Regnskabsførende skatteydere skal dog kun indskyde et beløb svarende til 50 pct. af henlæggelsen på spærret konto. Henlæggelsen kan højst udgøre 15 pct. af skatteydernes overskud ved selvstændig erhvervsvirksomhed i henlæggelsesåret. Ved opgørelsen af overskuddet foretages ikke fradrag for personlige skatter, og der ses bort fra renteudgifter og rente- og udbytteindtægter.

Forslaget har til formål at indføre nogle mindre ændringer i denne ordning. For det første foreslås det, at maksimum for henlæggelsen forhøjes fra de nævnte 15 pct. til 20 pct. af det erhvervsmæssige overskud. Derved imødekommes et ønske fra erhvervenes organisationer. Dette gælder også den anden ændring, som går ud på at forlænge den fastsatte frist for henlæggelsernes anvendelse fra 10 år til 12 år.

Efter de gældende regler kan det før omtalte indskud på spærret konto kun foretages i en bank eller en sparekasse. I overensstemmelse med, hvad der er indført for kapitalbindingskonti, foreslås det, at indskud også skal kunne foretages i andelskasser, der er medlemmer af Foreningen Danske Andelskasser. Der stilles visse betingelser med hensyn til kontrolforanstaltninger, men herom tillader jeg mig at henvisse til forslaget og bemærkningerne til dette.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Stæhr Johansen* til handelsministeren:

„Vil ministeren begrunde, hvorfor man fra ministeriets side forsøger at påtvinge elværkerne øgede kulindkøb fra England, hvilket vil bevirke en ikke uvæsentlig fordyrelse af elproduktionen?“